

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Aneks do <i>Informatora o egzaminie maturalnym z historii muzyki w Formule 2023</i> obowiązujący w latach szkolnych 2022/2023 oraz 2023/2024
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Historia muzyki – poziom rozszerzony
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2023 i 2024 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2023 i 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	13 czerwca 2022 r. (aktualizacja: 26 sierpnia 2022 r.)

Na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹ w **Informatorze o egzaminie maturalnym z historii muzyki od roku szkolnego 2022/2023**² wprowadza się następujące zmiany.

	1	Nr stron w Informatorze	Zakres zmiany
		Cały dokument	Zmiana podstawy przeprowadzania egzaminu

1. W roku 2023 oraz 2024 egzamin maturalny z historii muzyki w Formule 2023 jest przeprowadzany na podstawie **wymagań egzaminacyjnych** określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.³, zwanych dalej „wymaganiami egzaminacyjnymi”.
2. Wymagania egzaminacyjne są podane poniżej.

POZIOM ROZSZERZONY

Ogólne wymagania egzaminacyjne

I. Muzyka w ujęciu historycznym – periodyzacja, język, właściwości i charakterystyka.

1. Poznanie muzyki w ujęciu historycznym od starożytności przez średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm do muzyki XX w. i współczesności.
2. Postrzeganie muzyki w kontekście kultury poszczególnych epok, kształtujących ją zjawisk społecznych i wydarzeń historycznych oraz powiązanej z nimi estetyki.

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych.

1. Dokonywanie analizy percepcyjnej i opisu różnorodnych dzieł muzycznych reprezentatywnych dla poszczególnych epok pod względem estetycznym, formalnym, strukturalnym i stylistycznym oraz ich interpretacja wraz z uzasadnieniem.
2. Ukazywanie zmienności wybranych form muzycznych w kontekście ich rozwoju i przeobrażeń w poszczególnych epokach. Współczesne inspiracje muzyką artystyczną na przestrzeni wieków.

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną.

Stymulowanie umiejętności krytyczno-refleksyjnego myślenia o muzyce na różnych poziomach percepcji muzycznej, w odmiennych jej zakresach (bliższa – dalsza), wymiarach (kulturowym, etnicznym, użytkowym i in.), kontekstach (społecznym, humanistycznym, religijnym i in.) i biegunach (kultura wysoka versus masowa).

¹ Dz.U. 2022, poz. 1116.

² Dokument jest dostępny pod adresem:

https://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/Informator_EM2023_historia_muzyki.pdf

³ Dz.U. 2022, poz. 1246.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

I. Muzyka w ujęciu historycznym – periodyzacja, język, właściwości i charakterystyka.

1. Starożytność (Egipt, Grecja, Rzym i in.). Zdający:
 - 1) wymienia i omawia funkcje muzyki (użytkowa, obrzędowa, rozrywkowa, wojskowa);
 - 2) rozróżnia i charakteryzuje gatunki muzyczne związane z teatrem antycznym (hymn, oda);
 - 3) wymienia i klasyfikuje starożytne instrumenty muzyczne (np. harfa, lira, kithara, aulos, fletnia Pana, sistrum, organy hydrauliczne, tuba, róg, trąbka i in.);
 - 4) omawia miejsce muzyki w nauce i filozofii starożytnej (Pitagoras – teoria muzyki, Platon i Arystoteles – znaczenie muzyki w wychowaniu młodego pokolenia, wartości etyczno-moralne).
2. Średniowiecze. Zdający:
 - 1) charakteryzuje kulturę muzyczną wczesnego średniowiecza związaną z rozwojem chrześcijaństwa;
 - 2) omawia chorał gregoriański:
 - a) powstanie,
 - b) związek z liturgią Kościoła rzymskiego (antyfonarz),
 - c) cechy,
 - d) notacja (neumy),
 - e) sposoby wykonania (accentus i concentus),
 - f) system modalny,
 - g) formy i gatunki z nim związane: hymn, psalm, antyfona, msza, dramat liturgiczny (misterium) i in.;
 - 3) omawia początki wielogłosowości w muzyce kościelnej:
 - a) formy (organum i discantus),
 - b) teoretycy (Hucbald, Guido d' Arezzo),
 - c) szkoła Notre Dame i jej przedstawiciele (Leoninus i Perotinus);
 - 4) omawia rozwój monodii epickiej i lirycznej (działalność trubadurów i truwerów);
 - 5) charakteryzuje *ars antiqua* (muzyka menzuralna i jej notacja, szkoły klasztorne jako ośrodki kultury muzycznej) i *ars nova* (muzyka świecka, dworska, rozwój muzyki instrumentalnej);
 - 6) omawia cechy wybranych form muzycznych (msza i jej stałe części, organum, motet, pieśń, rondo, ballada);
 - 7) wymienia i klasyfikuje średniowieczne instrumenty muzyczne (np. szałamaja, fidel, kornet, krzywuła, lira korbowa, rebek, psalterium);
 - 8) zna kompozytorów i teoretyków średniowiecznych (Leoninus, Perotinus, Guido d'Arezzo, Philippe de Vitry, Guillaume de Machaut, Piotr z Grudziądza, Wincenty z Kielczy (Kielc), Mikołaj z Radomia);
 - 9) wymienia zabytki polskiej i europejskiej muzyki średniowiecznej (*Bogurodzica*, *Gaude Mater Polonia*, *Chwała Tobie*, *Gospodzinie* i in.);
 - 10) zna pojęcia: śpiew melizmatyczny (melizmaty), skale modalne, cantus firmus, neumy.
3. Renesans. Zdający:
 - 1) charakteryzuje muzykę renesansową, jej odniesienia do starożytnych ideałów i wartości;

- 2) wymienia formy muzyki wokalne i instrumentalnej;
 - 3) omawia cechy wybranych form muzycznych (madrygał, pieśń, kanon);
 - 4) klasyfikuje renesansowe instrumenty muzyczne (lutnia, flety, szpinet, klawikord, viola) oraz wymienia słynnych lutników (rody lutnicze);
 - 5) zna kompozytorów renesansowych (Guillaume Dufay, Orlando di Lasso, Giovanni Pierluigi da Palestrina, Wacław z Szamotuł, Mikołaj Gomółka, Marcin Leopolita, Mikołaj Zieleński i in.) i podaje przykłady ich twórczości;
 - 6) charakteryzuje „złoty wiek muzyki polskiej”;
 - 7) zna pojęcia: tabulatura, polifonia wokalna, *a cappella*, polichóralność, imitacja, kapela.
4. Barok. Zdający:
- 1) charakteryzuje muzykę barokową w kontekście estetyki epoki, uwzględniając:
 - a) styl ornamentalny – nawiązanie do sztuk plastycznych i architektury,
 - b) działalność Cameraty florenckiej i narodziny opery,
 - c) szczyt rozwoju polifonii związany z twórczością Jana Sebastiana Bacha,
 - d) powstanie systemu dur-moll i basso continuo,
 - e) concerto – powszechne muzykowanie i związane z nim formy (concerto grosso, muzyka plenerowa);
 - 2) omawia cechy wybranych form muzycznych (fuga, preludium, toccata, suita i partita, tańce (menuet, gawot), koncert, concerto grosso, sonata barokowa, uwertura, opera, oratorium, pasja, kantata);
 - 3) wymienia i klasyfikuje barokowe instrumenty muzyczne (klawesyn, organy, skrzypce, altówka, wiolonczela, kontrabas, obój, waltornia, fortepian, flet poprzeczny);
 - 4) wymienia i charakteryzuje twórczość kompozytorów (Claudio Monteverdi, Jan Sebastian Bach, Georg Friedrich Haendel, Antonio Vivaldi, Arcangelo Corelli, klawesyniści francuscy: Jean Philippe Rameau, François Couperin);
 - 5) omawia polską muzykę barokową i jej reprezentantów (Bartłomiej Pękiel, Adam Jarzębski, Marcin Mielczewski, Grzegorz Gerwazy Gorczycki);
 - 6) zna pojęcia: system dur-moll, polifonia imitacyjna, bas cyfrowany (basso continuo), kontrapunkt, forma ewolucyjna, orkiestra barokowa, improwizacja, forma wariacyjna, ostinato, system równomiernie temperowany, bel canto.
5. Klasycyzm. Zdający:
- 1) charakteryzuje muzykę w kontekście estetyki epoki:
 - a) okres przedklasyczny i jego reprezentantów (klawesyniści francuscy, Christoph Willibald Gluck, Luigi Boccherini),
 - b) szkołę mannheimską i jej wpływ na powstanie klasycyzmu,
 - c) opisuje styl gallant,
 - d) rola teatrów jako ośrodków muzycznych,
 - e) twórczość i działalność klasyków wiedeńskich,
 - f) odmienność późnej twórczości Ludwiga van Beethovena jako prekursora romantyzmu,
 - g) zmiany w cyklu sonatowym dokonane przez Ludwiga van Beethovena i ich przykłady;
 - 2) omawia cechy wybranych form muzycznych:
 - a) części cyklu sonatowego (w tym allegro sonatowe),
 - b) gatunki oparte na cyklu sonatowym: sonata klasyczna, symfonia, koncert solowy, kwartet smyczkowy,

- c) wariacje,
 - d) rondo,
 - e) XVIII-wieczna muzyka rozrywkowa i jej formy: serenada, divertimento;
- 3) wymienia i klasyfikuje instrumenty orkiestry symfonicznej, skład kwartetu smyczkowego i różnych zespołów kameralnych typowych dla epoki klasycyzmu;
- 4) wymienia i charakteryzuje twórczość kompozytorów (Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven);
- 5) omawia polską muzykę epoki klasycyzmu (pieśń patriotyczna, polonez, śpiewogra, wodewil) i jej reprezentantów (Maciej Kamieński, Jan Stefani, Michał Kleofas Ogiński, Józef Elsner, Karol Kurpiński);
- 6) zna pojęcia: styl galant, homofonia, klasycy wiedeńscy, elementy allegro sonatowego (dualizm tematyczny, ekspozycja, przetworzenie, reprzyza), kadencja wirtuozowska, elementy rondo (refren, kuplety).
6. Romantyzm. Zdający:
- 1) charakteryzuje muzykę romantyczną w kontekście estetyki epoki:
 - a) rozumie związki muzyki Ludwiga van Beethovena z początkami romantyzmu,
 - b) opisuje styl brillant,
 - c) wymienia charakterystyczne cechy romantyzmu (uczuciowość, elementy narodowe i ludowe, wirtuozeria (wirtuozi, np. Niccolò Paganini, Fryderyk Chopin, Ferenc Liszt, Henryk Wieniawski i in.),
 - d) dostrzega wątki narodowe w muzyce,
 - e) omawia rozwój muzykowania domowego,
 - f) opisuje orkiestrę symfoniczną w romantyzmie (powiększenie składu, szczególnie u Hectora Berlioz'a i Gustava Mahlera, rola dyrygenta);
 - 2) omawia cechy wybranych form muzycznych:
 - a) wielkie (sonata, symfonia, opera, dramat muzyczny, poemat symfoniczny, koncert),
 - b) małe (liryka instrumentalna: pieśń bez słów, scherzo, nokturn, preludium, etiuda, bagatela, impromptu, moment musical, rapsodia, fantazja, ballada i in.), pieśń, rondo klasyczne a rondo romantyczne;
 - 3) wymienia i klasyfikuje instrumenty muzyczne charakterystyczne dla epoki romantyzmu (fortepian, pianino, gitara, harfa; instrumenty smyczkowe (skrzypce, altówka, wiolonczela, kontrabas), instrumenty dęte: róg (waltornia), obój, flet, klarnet, saksofon; wymienia kompozytorów romantyzmu i charakteryzuje ich twórczość (Franz Schubert, Hector Berlioz, Felix Mendelssohn-Bartholdy, Robert Schumann, Ferenc Liszt, Gioacchino Rossini, Giuseppe Verdi, Richard Wagner, Giacomo Puccini i późny romantyzm: Johann Brahms, Piotr Czajkowski, Gustav Mahler);
 - 4) omawia szkoły narodowe: niemiecka (Carl Maria von Weber i Richard Wagner), czeska (Bedřich Smetana i Antonín Dvořák), polska (Stanisław Moniuszko, Fryderyk Chopin i Zygmunt Noskowski), rosyjska (Potężna Gromadka, a w niej przede wszystkim: Modest Musorgski, Aleksander Borodin i Nikołaj Rimski-Korsakow), hiszpańska (Isaac Albéniz, Enrique Granados), w Skandynawii: norweska (Edvard Grieg) i fińska (Jan Sibelius);
 - 5) charakteryzuje polską muzykę romantyczną i jej reprezentantów (Fryderyk Chopin, Henryk Wieniawski, Stanisław Moniuszko, Ignacy Jan Paderewski, Władysław Żeleński, Zygmunt Noskowski);

- 6) zna pojęcia: kantylena, tempo rubato, transkrypcja fortepianowa, wirtuoz, uwertura koncertowa, muzyka programowa, leitmotiv, szkoła narodowa, instrumentacja.
7. Muzyka XX i XXI wieku. Zdający:
- 1) charakteryzuje muzykę w kontekście estetyki epoki – wymienia i opisuje wybrane style i techniki muzyki XX i XXI w.: impresjonizm, ekspresjonizm, dodekafonia, serializm, punktualizm, neoklasycyzm, nawiązania do jazzu, folklorizm, witalizm, aleatoryzm, sonoryzm, muzyka elektroakustyczna, multimedialna, performance;
 - 2) wymienia i charakteryzuje twórczość kompozytorów: Claude Debussy, Maurice Ravel, Aleksander Skriabin, Arnold Schönberg, Siergiej Prokofiew, Igor Strawiński, Béla Bartók, Siergiej Rachmaninow, Dymitr Szostakowicz, Manuel de Falla, George Gershwin, John Cage, Olivier Messiaen, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich i in.;
 - 3) omawia polską muzykę XX wieku i jej twórców, dokonując klasyfikacji zgodnie ze stylami i kierunkami: Mieczysław Karłowicz, Karol Szymanowski, Grażyna Bacewicz, Witold Lutosławski, Andrzej Panufnik, Tadeusz Baird, Kazimierz Serocki, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki, Eugeniusz Knapik, Aleksander Lasoń, Andrzej Krzanowski, Paweł Szymański, Hanna Kulenty, Paweł Mykietyn, Agata Zubeł i in.;
 - 4) zna pojęcia: skala całotonowa, atonalność, technika dwunastotonowa (dodekafonia), seria, polirytmia, polimetria, politonalność, klaster;
 - 5) zna pojęcia: pokolenie 1933, pokolenie 1951/pokolenie Stalowej Woli, festiwal Warszawska Jesień, festiwal Młodzi Muzycy Młodemu Miastu w Stalowej Woli; potrafi wskazać kompozytorów polskich tworzących obecnie, korzystając z pomocy internetu.

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych. Zdający:

- 1) zna podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla opisu i zrozumienia wybranych dzieł muzycznych;
- 2) nazywa i porządkuje główne nurty, gatunki i style muzyczne, wskazuje formy wypowiedzi artystycznej spoza tradycyjnej klasyfikacji, uzasadniając swoją wypowiedź;
- 3) zna konteksty kulturowe i naukowe powstawania muzyki;
- 4) dokonuje analizy percepcyjnej, uwzględniając:
 - a) elementy muzyki,
 - b) podstawowe techniki kompozytorskie,
 - c) cechy stylów muzycznych,
 - d) strukturę gatunków i form muzycznych, ich zmiany i rozwój,
 - e) funkcje: np. religijna, społeczna, użytkowa, artystyczna i in.;
- 5) rozpoznaje cechy stylistyczne utworu reprezentującego określoną epokę muzyczną.

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Zdający:

- 1) wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata) i/lub pisemnej (np. esej, referat) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię;
- 2) przybliża twórczość i działalność przedstawicieli różnych obszarów kultury muzycznej (np. dyrygent, leader zespołu, koncertmistrz, reżyser spektaklu muzyczno-teatralnego, kompozytor, wykonawca, wirtuoz, primadonna, primabalerina, performer, klezmer, muzykant, pieśniarz);
- 3) interpretuje i odczytuje w kontekście dokonań epoki wybrane dzieła muzyczne;

- 4) formułuje logiczną wypowiedź na temat dzieł, form, gatunków, stylów, technik i twórców muzycznych, uwzględniając zależności między nimi w kontekście: genezy, przeobrażeń, porównań.

	2	Nr stron w Informatorze	Zakres zmiany
		36–69	Anulowane zadania

Z powodu niezgodności treści zadania z wymaganiami egzaminacyjnymi anuluje się następujące zadania:

1. Zadanie 18., przykład A. (s. 36)
2. Zadanie 34.1. (s. 67)
3. Zadanie 34.2. (s. 68)
4. Zadanie 34.3. (s. 69)